V novo šolsko leto

Naše šole so po dvomesečnem odmoru zopet oživele. V nje prihaja dan za dnem nad desettisoč naše osnovnošolske, srednješolske in vajeniške mladine. Skrb in odgovornost za njen pravilni, moralni razvoj je poverjena v prvi vrsti našim prosvetnim delavcem.

V novem učnem načrtu so pojasnjena načela, ki naj bodo vodilo za vzgojo in pouk ne samo našim učiteljem, ampak tudi vsem organom naše ljudske oblasti in množičnim organizacijam.

Vzgojna in učna načela zahtevajo od slehernega vzgojitelja in vseh ostalih, odgovornih za našo mladino, izvajanje široke in organizirane borbe za dviganje pouka in za pravilno idejno politično vzgojo. Osnova idejno politične vzgoje je patriotizem, katerega vsebina je izgradnja socializma v naši domovini, bratstvo med jugoslovanskimi narodi, čuvanje in razvijanje velikih pridobitev narodno-osvobodilne borbe, izpolnitev petletnega plana in borba za mir v svetu.

Da bo dosežen vzgojni smoter, morajo biti vsi vzgojitelji najaktivnejši borci proti vsem predsodkom in potvorbam znanosti, proti zmotam in zavajanjem mladine z neznanstvenim, mističnim in idealističnim razlaganjem pojavov v družbi in prirodi. Pouk mora temeljiti na znanstvenih osnovah marksizma-leninizma.

Zaradi tega je treba dati čim več možnosti za to, da bodo naši mladini posredovali znanje in vzgojo ne samo učitelji, ampak tudi ostali najaktivnejši državljani z visokimi moralnimi kvalitetami na podlagi življenjskih izkušenj iz narodno-osvobodilne borbe in dela pri izvajanju petletnega plana. O doživljajih iz borbe naj jim pripoveduje borec, partizan, o delu pa naš delavec, novator in racionalizator in kmet, borec za večji hektarski donos.

Najmočnejše vzgojno sredstvo so dokumenti iz narodno-osvobodilne borbe, ki jih lahko vzgojitelj učencem pokaže in razloži v sleherni vasi, saj je vsaka ped zemlje prepojena s krvjo naših borcev, junakov, saj so se v vsaki vasi vršile borbe proti fašizmu. Grobovi padlih partizanov so najveličastnejši dokument slave, časti in ponosa jugoslovanskih narodov. Tega se mora zavedati vsak vzgojitelj, ki iskreno želi vzgojiti borbeno, samozavestno, ponosno in vseh predsodkov kapitalistične družbe in neresnic dogmatične znanosti sproščeno mladino, pripravljeno prenašati največje napore in premagovati največje težave, skratka, doprinašati kar največ za čim hitrejšo uresničitev socializma v naši deželi.

Zato je v naših prizadevanjih najvažnejša presoja moralnih kvalitet človeka, ki mu je poverjena vzgoja naše mladine in neizprosna borba proti vsem poizkusom vnašanja neresnice v šolo in miniranje tega, kar učitelji in vsi pošteni državljani vcepljajo v našo mladino s plemenitim ciljem, vzgojiti herojsko, Titovega imena vredno mladino.

Ta vzpodbuda je namenjena v prvi vrsti vsem tistim, ki so bili do sedaj premalo dosledni in načelni v borbi za zmago resnične znanosti v vseh naših prosvetnih ustanovah. Istočasno pa je opozorilo izprijenim, moralno pokvarjenim protiljudskim duhovnikom, ki so si v preteklosti prizadevali, našo mladino oropati časti, ponosa in resnice, ki je povsod tam, kjer naše ljudstvo gradi socializem. Ne bomo dopustili, da bi še nadalje zaslepljali našo mladino izobraženi ljudje brez morale.

Š. F.

Skrb ljudske oblasti za naše male

V Ptuju na Ljutomerski cesti imamo Okrajni dečji dom, ki nudi zavetje 25 otrokom, katerih matere so vključene v naš petletni plan in vseh ostalih družin, ki so socialno ali zdravstveno ogroženi.

Dečji dom je bil dne 1. aprila t. l. izročen svojemu namenu. V domu je nastavljeno dovoljno število otroških negovalk, ki so pod vodstvom skrbne zdravnice dr. Valjavčeve in glavne sestre. Vsaka otroška negovalka ima za oskrbovati tri do štiri otroke, ki se trudi, da z nego in ljubeznijo nadomešča mater in na ta način prispeva delež k gradnji socializma.

Vsakodnevno delo se razvija po točno določenem dnevnem redu in času: zjutraj kopanje, tehtanje, večkratno povijanje itd.

V mlečni kuhinji se pripravlja dobra in tečna mlečna hrana, ki se nudi otrokom ob določenem času. Istotako je določen čas za matere ter prostor za dojenje.

V snežno belo pobarvanih sobah so postavljene posteljice, v katerih se v slabem vremenu nahajajo naši malčki. Ob lepih sončnih dnevih se pa nahajajo na lepem vrtu in gozdnem zraku.

Takšno je delo in življenje v domu. Zavedati pa se je treba, da je naša največja naloga, prispevati k izboljšanju kvalitete našega doma z vsakodnevnim delom. Dečji dom mora postati dom, v katerem se bodo otroci počutili res dobro, da bodo občutili materinstvo in veselje otroštva. Skrb za otroke mora postati skrb vsega ljudstva. Naši otroci so naša bodočnost, za katere gradimo boljše in lepše življenje ter uresničujemo nalogo, ki nam jo je zadal naš genialni voditelj maršal Tito na II. kongresu AFŽJ.

Hedžet Zora

Malčki se solnčijo

To naj bo rejnik?

V Janškem vrhu 60 — KLO Ptujska gora — se nahaja pri stari materi Podlipnik Mariji in njenem možu Podlipnik Francu, ki je po značaju surov in vdan pijači, otrok, enostranska partizanska sirota, Roš Avguštin, star 12 let, katerega oče je padel kot borec 14. marca 1945. leta.

Vsled zgoraj navedenega je jasno, da imenovani otroku niso nudili potrebne vzgoje in je vsled tega zašel — ne po lastni krivdi — na kriva pota, pričel se je potepati in tudi tu in tam kaj izmaknil.

Pri zadnji tatvini, ki jo je otrok zagrešil, je očim otroka z bičem tako pretepel, da je bil otrok po celi desni strani telesa od boka do prstov na nogi ranjen do krvi in poln podpludb in oteklin.

Rejnik je prejemal za otroka mesečno invalidnino v znesku 920 din in jasno, da otrokovih nepravilnosti ni javil soc. zdrav. odseku, ker se je zavedal, da bo isti posegel globlje in poiskal vzroke.

Šole otrok ni posečal redno. Ugotovilo se pa je, da po značaju ni slab, je ukaželjen, uslužen, sicer živahen, a v šoli dobrega vedenja.

Toda skrbništvo je za otroka poskrbelo mesto v dijaškem domu, kjer mu bo dana možnost rednega posečanja šole ter vzgoje v duhu in ideji, za katero je dal življenje njegov oče.

Temu in vsem podobnim rejnikom, ki tako surovo postopajo z otroci, jih izkoriščajo in podobno, povemo, da se naj zavedajo, da žrtve, ki so padale za našo svobodo, niso dale življenj za to, da bi njihove otroke brezvestni in podli rejniki pretepali in izkoriščali, pač pa zato, da bodo njihovi otroci zaživeli boljše, lepše in naprednejše življenje, kjer ni mesta za take suroveže.

P. J.

Kulturni kotiček

Film vzgojitelj ljudstva

V prihodnjih dneh bosta dva potujoča kina predvajala v nekaterih naših krajih dva sovjetska filma. (Točen razpored prireditev smo objavili v 4. številki našega lista). Poglejmo kratko vsebino teh filmov.

»Stenka Razin« pripoveduje o vodji kozaško-kmečkih uporov v 17. stoletju, o junaku mnogih ruskih narodnih pesmi, o Stepanu Stenku Razinu.

Težak gospodarski položaj Rusije sredi 17. stoletja je privedel revno prebivalstvo do mnogih uporov po mestih in vaseh. Upori so se začeli tudi med siromašnimi kmeti in kmeti ob Donu. Enemu teh uporov se je postavil na čelo ataman Stenka Razin. Upor je kmalu rodil uspehe. Stenka Razin je s svojim odredom siromašnih kmetov napadal na Volgi carske trgovske ladje, s katerih je reševal okovane kaznjence. Odred se je bolj in bolj večal, in Stenka je odšel z več tisoč kozaki proti perzijskim obalam. Po dveh letih se Razin vrne v Rusijo. Revno ljudstvo ga povsod navdušeno pričakuje. Ne samo Rusi, tudi Tatari in drugi tlačeni narodi carske Rusije vidijo v Stenku zaščitnika zatiranih. Hitro širjenje kmečkega upora izzove veliko vznemirjenje v Moskvi. Velika carska vojska premaga Razinove borce, on sam se umakne na Don. Toda bogati kozaki ga izdajo carju. Razinova glava pade pod rabljevo sekiro ob glasnih tožbah ljudstva, za katerega se je boril in katerega je ljubil.

Tudi po njegovem porazu so se upori vrstili še dalje, izbruhnili so zdaj tu, zdaj tam. Ne samo v Rusiji, v vsej Evropi se je kmečko ljudstvo borilo proti fevdalnemu tlačenju. Toda upori so bili neorganizirani, nepovezani, zato so jih mogotci drugega za drugim udušili.

Stenka Razin je simbol borbenih, osvobodilnih sil ruskega naroda. Plemenitost, dobrota, vera v ljudstvo in pripravljenost, da do konca žrtvuje sebe v dobro drugih — to so odlike tega narodnega junaka, čigar ime je dolgo živelo v spominu ruskega naroda in ga podpiralo v njegovi stoletni borbi za svobodo. Mnogi umetniki so ob silnem liku Stenka Razina ustvarili velika dela o njem.

»Pomlad« je filmska komedija. V njej najdemo mnogo vedrosti, hkrati pa je poučna. Režiser Gromov snema film, ki naj prikaže življenje in delo znanstvenice Irine Nikitine, ravnateljice »Instituta sonca«. Toda Gromov ne pozna dovolj prave Nikitine, tudi ne pozna lastnosti sovjetskih znanstvenih delavcev. Predstavlja si jih pot pusteže, ki imajo pred seboj samo svoje formule, ne vidijo pa resničnega življenja okoli sebe. Toda kmalu se prepriča, da ne moreš ustvariti umetniškega dela, če ne poznaš resničnosti.

»Radi bi posneli film o znanstvenikih, pa o njih nič ne veste« — pravi Nikitina režiserju. »Sovjetski znanstvenik živi in dela v srcu današnjega dogajanja. Ne misli samo na svoje formule, marveč na človeško srečo. Človek je, in vse človeško mu je blizu. Vi pa ste hoteli prikazati knjižnega črva — nekakšnega puščavnika.«

Sovjetska igralka Ljubov Orlova igra v filmu dve vlogi: znanstvenico Nikitino in igralko Šatrovo. Obvladala je zelo težavno nalogo in podala dva docela različna značaja. »Pomlad« je vesel, živ film. Vzporedno s pozitivnimi značaji, prikaže tudi negativne: Bubencova z njegovo domišljavostjo, neumnostjo in pohlepom.

V filmu vidimo današnjo Moskvo, nove zgradbe in življenje na njenih ulicah in trgih. »Institut sonca« nam pusti nenavaden vtis. Zgrajen je po vzoru znanstveno raziskovalnih zavodov, kakršnih je v Sovjetski zvezi mnogo.

Pomlad v človeških srcih — to je glavna misel tega veselega filma, ki je bil na letošnjem mednarodnem filmskem festivalu nagrajen s prvo nagrado.

Iz mladinske revije

V soboto, dne 4. t. m. in v nedeljo, dne 5. t. m. se je v Murski Soboti vršil pregled mladinskega kulturno-prosvetnega dela. V zvezi s tem je bilo tekmovanje, za katero se je prijavilo 5 okrajev, med drugimi tudi naš ptujski.

Ptujska mladinska dramska skupina miličnikov je v tekmovanju nastopala s tretjim dejanjem agitke »Uroki«, ena izmed ptujskih mladink je recitirala Gregorčičevo »Soči«, v tekmovanju je nastopal pevski zbor iz Podgorcev, mladinke iz Središče pa z ruskim plesom.

Tekmovanje je pokazalo, da je najboljši mladinski pevski zbor podgorški, ki je dobil prvo nagrado, prav tako je mladinka z recitacijo »Soči« dosegla prvo mesto med recitatorji. Miličniška mladinska skupina pa je bila za svoje delo nagrajena z lepo in bogato dramsko knjižno zbirko.

V zvezi s tem festivalom bi omenila prirediteljem tole: v bodoče naj na mladinskih festivalih nastopa mladina, ne pa tudi starejši ali celo stari ljudje.

Ljudsko prosvetni aktivi, ali ste že pripravljeni za okrajni festivol OF, ki bo 3. oktobra v Ptuju?

Svetovalec za naše kmete

Pomen oranja pred zimo

Vprašamo se, kaj je bistvo oranja zemlje? To je oddelitev zgornjega sloja zemlje — brazde od spodnjega in v drobitvi same brazde. Z oranjem zagrnemo tudi ves plevel in tako odstranimo vse škodljivce, ki predvsem kot potrošniki rastlinske hrane predstavljajo veliko oviro za dober razvoj posevkov. Kar poglejmo, kakšen je močno zaplevljeni posevek! Prav tako pa zagrnemo z oranjem tudi veliko število glivičastih škodljivcev, ki v posebni, proti mrazu zelo odporni razplodni obliki zaostanejo na njivi na odpadlem, napol že preperelem listju in drugih delih predsadeža. S tem, da te rastlinske zaostanke zagrnemo, smo v veliki meri odvrnili nevarnost glivičastih škodljivcev. To pa je končno edini način, da na večji površini zadenemo zajedavca zares v živo. Razen tega preostali rastlinski deli le podorani hitro strohne in po razstavitvi iz zelo komplicirano sestavljenih živih snovi v enostavne spojine, ponovno služijo za postanek in rast nove, v bodočem letu sajene kulture.

Z že omenjeno oddelitvijo in drobitvijo brazde, se občutno izpremene tudi njena fizikalna svojstva, ali sposobnost zemlje, da zadrži v sebi zrak, vodo in toploto. Količina zraka je predvsem važna za težke, glinaste zemlje. Take zemlje so mrzle, spomladi se dolgo ne ogrejejo in posebno občutljivo seme, kakor koruza ne sme nikdar predčasno vanjo. Zemlje, v katerih je dosti zraka, se hitreje segrejejo ter omogočajo posevkom dober in pospešen razvoj korenske mreže. Močno razvita korenska mreža je prvi predpogoj za dobro rast in posredno tudi za visoki pridelek. Z oranjem pa se ne izpremene samo fizikalna, temveč tudi kemijska in biološka svojstva zemlje. Znano je, da se mineralna (rudninska) hrana nalaga v zemlji v obliki raznih kemičnih sestavin, od teh so posevku koristne le one sestavine, ki so lahko topljive. Ravno tako je v zemlji milijarde majhnih, s prostim očesom nevidnih bitij, bakterij, ki dajejo zemlji s svojim življenjskim delovanjem šele ona biološka svojstva, ki so koristna rastlinam. Lahko si torej predstavljamo, v kako veliki meri je odvisen razvoj bodoče rastline od čim ugodnejših kemičnih in bioloških svojstev zemlje!

Prav fizikalna svojstva pa so v prvi vrsti ona, ki posredno močno uplivajo tudi na ugodno stanje kemičnih in bioloških svojstev zemlje. Zrak, ki je v veliko večji meri v preorani zemlji, je tako na eni strani s svojimi sestavnimi deli kisikom in ogljikovim dvokisom, v kemičnem pogledu ona snov, ki razstavlja komplicirano zgrajene kemične spojine v enostavne, rastlinam lahko dostopne snovi. Na drugi strani tudi večja količina zraka v zemlji šele omogoča koristnim bakterijam ugodnejše in boljše življenjske pogoje, kar se prav tako značilno odraža v njihovem močnejšem življenjskem delovanju, a posredno v večji količini rastlinam lahko pristopne mineralne hrane. Od predsadežev preostala organska snov, odnosno zaorani hlevski gnoj v takih na bakterijah in zraku bogatih zemljiščih tudi kaj hitro strohni in razpade, da lahko služi rastlinam za hrano.

Zemljo lahko orjemo do manjše ali večje globine. Pred zimo pa moramo zemljo preorati za jare žitarice in koruzo do globine 24 cm, a za druge okopavine tudi globlje. S tem oranjem spremenimo sam položaj zemlje in prenesemo na površino spodnji, od pravkar gojene rastline navadno slabo ali pa celo neizčrpani sloj zemlje. Pomnimo pa, da ne smemo na nekultiviranih zemljah nikdar hkrati, z enim samim oranjem močno spremeniti položaj zemlje. Spodnja plast takšnih zemlja namreč ni tako bogata na že omenjenih bakterijah in posebno še, če je vreme v času oranja lepo, ubijajo sončni žarki te majhne rastlinice, naše velike dobrotnike, kajti takozvani ultravioletni žarki sončnega spektra so zanje smrtonosni. Globoko bomo orali (to velja posebej za rigolanje!) torej le postopoma.

Predno bomo pred zimo zemljo globoko preorali, jo bomo po potrebi pognojili. Pri tem delu nam naj bo pravilo: raztrešeni gnoj mora čimprej in dokler je še zemlja topla, plitko zaorati. Globoko oranje opravimo po tem 2—3 tedne pozneje. Z globokim oranjem ne smemo nikoli hlevskega gnoja podorati, ker pride sicer v globoke plasti zemlje, kjer se ne razkroji pravilno, zaradi slabega dostopa zraka. Kisle zemlje, to so one, ki nimajo dovolj apna, dalje zamočvirjena zemljišča, pa tudi one zemlje, na katerih smo gojili rastline, ki v velikih količinah odvzemajo toda le v onem delu, kadar po plodoredu ne gnojimo s hlevskim gnojem ali pa že v zemlji apno (lucerna, rdeča detelja, konoplja) bomo seveda pognojili z apnom, jeseni s superfosfatom. Tudi apno moramo s prvo brazdo plitko zaorati.

Velika prednost globokega oranja pred zimo je tudi v tem, da zemlja v rahlem stanju globokeje pozimi zamrzne. Že samo zmrznjenje vlažne zemlje (ledu ima večjo prostornino kot voda), deluje zelo ugodno na njena fizikalna svojstva.

Uspeh oranja je največ odvisen od trenotnega stanja zemlje ob času oranja. Če je zemlja zbita in suha, je sila, ki veže njene najmanjše delce med seboj (kohezija) izredno velika. Oranje take zemlje je brezmiselno, ker se oranje ne drobi, a tudi naporno za žival in orača. Zelo vlažna zemlja je prav tako neprimerna za oranje, kajti sila, s katero se najmanjši delci zemlje vežejo na plug, posebno še na ralo in odgrinjalo (adhezija) je zelo velika. Sonce in veter lahko vlažno oranje tako osuše, da so brazde kot opeka trde, kar otežuje pripravo zemlje za spomladi. Zato orjemo le v času, ko je ena ko druga od omenjenih sil najmanjša. Sedaj nam bo tudi razumljivo, zakaj se tako često poudarja pravilen čas oranja. Ob nepravem času preorano zemljo za več let pokvarimo. Pravilo nam bo tudi, da za vse jare posevke zemljo vselej pred zimo globoko preorjemo. Na pomlad jo pred setvijo branamo, če ni preveč zaplevljena, a po potrebi jo tudi valjamo, če je prerahlo. Priporočilo za ta postopek je v tem, da je oranje, posebno težke glinaste zemlje, spomladi dolgo časa onemogočeno zaradi prevelike mokrote. Spomladansko oranje povzroča tudi veliko izgubo vlage, ki je za kalitev neobhodno potrebna in ki v suhi nedeževni pomladi prav lahko celo onemogoči dober razvoj posevka.